

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ

МОГИЛЬ Дарина,

*здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності «Туризм та рекреація»,
Поліський національний університет, м. Житомир*

ТИЩЕНКО Світлана,

*к. е. н., доцент, кафедри економіки, підприємництва та туризму,
Поліський національний університет, м. Житомир*

Рекреаційно-туристичний потенціал країни є важливим фактором її соціально-економічного розвитку, оскільки сприяє залученню інвестицій, створенню робочих місць і підвищенню добробуту населення. Україна володіє значними природними, історико-культурними та інфраструктурними ресурсами для розвитку туризму, включаючи унікальні природні заповідники, архітектурні пам'ятки та сучасні курортні зони. Однак ефективне використання цього потенціалу вимагає системного підходу до розвитку туристичної інфраструктури та збереження природних і культурних багатств.

В той же час варто зазначити, що військова агресія росії завдала значної шкоди рекреаційно-туристичній сфері України, зруйнувавши низку популярних туристичних локацій, унеможлививши доступ до багатьох природних і культурних об'єктів, а також створивши загрози безпеці подорожей. Окуповані та зруйновані території, екологічні катастрофи, викликані бойовими діями, а також міграційні процеси докорінно змінили туристичну карту країни. Відновлення галузі вимагає значних інвестицій, адаптації до нових реалій та розробки стратегій відбудови туристичної інфраструктури, що включає як фізичне відновлення, так і формування нових туристичних маршрутів у безпечних регіонах.

Туристсько-рекреаційний потенціал – сукупність здібностей та ресурсів, як природних, так і техногенних, що формують туристично-рекреаційний інтерес споживачів і які можуть бути використані / використовуються для забезпечення туристично-рекреаційної діяльності з метою забезпечення потреб споживачів у рекреації та відпочинку, а також здатні приносити економічну вигоду суб'єктам туристично-рекреаційної діяльності без шкоди для природно-екологічного середовища регіону.

Ресурси, їх розмір, структура, динаміка та баланс джерел формування є важливими чинниками туристично-рекреаційного розвитку регіону. Розглянемо структуру туристично-рекреаційного потенціалу території.

На думку Огієнко А. В., Огієнко М. М. [1], туристичний рекреаційний потенціал формується на межі наступних окремих підсистем: природи, суспільства та народного господарства та містить у собі компоненти даних підсистем: природні туристські ресурси, туристів, туристські кошти – матеріально-технічні, енергетичні та трудові ресурси, необхідні для обслуговування туристично-рекреаційної системи. На наш погляд, дане визначення досить ємним, проте не враховує всю палітру взаємозв'язків, що виникають між названими підсистемами та синергетичний ефект, що з'являється в такій взаємодії.

Дане зауваження враховано у визначенні Жулавського А. Ю., Гордієнко В. П. [2], в якому туристсько-рекреаційний потенціал території розглядається у взаємозв'язку та взаємодії чотирьох компонентів: природно-ресурсного, історико-культурного, економічного та соціального.

В свою чергу Каганець-Гавриленко Л.П. [3], виділяє два структурні елементи категорії: природний та культурні ландшафти, а також засоби та умови здійснення туристично-рекреаційної діяльності. Дане визначення носить більш системний характер, виділяючи окремо природні передумови для здійснення діяльності, а також матеріально-технічні, що, по суті, відображає природу туристично-рекреаційної діяльності.

Ставлячись із повагою до точки зору кожного із вищезазначених авторів, ми більш схильні до думки Макара О. В. та Гарасюк Д. М. [4], які пропонують розглядати туристично-рекреаційний потенціал в якості ядра взаємодії безлічі факторів: матеріальних та нематеріальних, історично сформованих та динамічних тощо. Розглянемо більше докладно кожену групу факторів.

Перший блок складають фактори, що формують об'єктивні передумови здійснення туристично-рекреаційної діяльності на певній території: природно-кліматичні особливості території, екологічну ситуацію, наявність культурно-історичних об'єктів, які можуть бути цікаві туристам та рекреантам. Ця група факторів найменш підвладна втручанню, проте впливати на неї можливо, створюючи умови для збереження природних характеристик, усвідомленої екологічної навантаження, створюючи нові атракції.

Другий блок факторів складають виключно створені ресурси, які й формують можливість провадження туристсько-рекреаційної діяльності, її якість, доступність, економічну доцільність. Інфраструктурна складова включає як наявність об'єктів побутового обслуговування, транспортну доступність, об'єкти громадського харчування – тобто все те, чим безпосередньо користуються мешканці певної території, так і елементи туристичної сфери – турагентства, туроператори, що формують доступність вибору та придбання турпакетів, засоби розміщення тощо. Фінансові ресурси характеризують обсяг коштів, доступних для здійснення туристично-рекреаційної діяльності на території; інвестиційні можливості. Кадрові ресурси включають як управлінські кадри, які мають навички та компетенції для керівництва всіх рівнів управління з формування, організації, створення належних умов функціонування та розвитку туристсько-рекреаційної сфери, і трудові ресурси реалізації намічених планів. Освітні ресурси становлять перспективу розвитку кадрових ресурсів, тобто, ті умови та передумови, які існують для того, щоб забезпечити управлінськими кадрами та виконавцями туристично-рекреаційну сферу у майбутньому. Виробничі ресурси представлені виробництвом та забезпеченням продукцією, що користується попитом серед рекреантів і туристів та необхідної для здійснення туристично-рекреаційної діяльності.

Третій блок макроекономічних факторів представлений загальноекономічним становищем та політичною ситуацією. Загальноекономічне становище формує платоспроможний попит, без якого неможливий розвиток і функціонування туристичних територій, політична ситуація впливає на можливість відвідування певної території та безпеку перебування на ній.

Проте війна внесла корективи в кожен складову туристично-рекреаційного потенціалу України, яка буде відроджуватися ще не одне десятиріччя.

Незважаючи на виділення трьох блоків, слід зазначити, що всі вони досить умовні, оскільки формують туристично-рекреаційний потенціал лише у спільній взаємодії, відсутність одного з елементів суттєво знижує привабливість території та можливість здійснення туристської діяльності.

Таким чином, проведене дослідження туристично-рекреаційного потенціалу свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку суспільства актуальними залишаються питання дослідження структури та змісту туристично-рекреаційного потенціалу, що є запорукою їхнього ефективного використання та гармонійного розвитку території. Автором виділено підхід до визначення структури туристично-рекреаційного потенціалу Макара О. В. та Гарасюк Д. М., що ґрунтується на принципах гармонізації його складових і є

взаємодоповнювальним, оскільки туристичний рекреаційний потенціал формується виняткового в результаті взаємодії всіх її складових елементів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огієнко А. В., Огієнко М. М. Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_75_1_2020_ukr/1_75_1_2020.pdf#page=31
2. Жулавський А. Ю., Гордієнко В. П. Природно-ресурсний потенціал регіону в системі економічних відносин. URL: <http://nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2001-04/6.htm> 22.01.2013
3. Каганець-Гавриленко Л.П. Теоретична сутність та компонентна будова туристично-рекреаційного потенціалу. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2747/2666/>
4. Макара О. В., Гарасюк Д. М. Теоретичні основи формування територіальних туристично-рекреаційних систем. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2014_2_9

Науковий керівник: к. е. н., доцент Тищенко С. В.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Національний університет харчових технологій
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Полтавський фаховий коледж підприємництва і ресторанного бізнесу
Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ ТА ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 березня 2025 року, Київ

КИЇВ 2025

УДК 338.48:339.923:061.1ЄС(477)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол №9 від 20 березня 2025 р.)

Євроінтеграційні процеси в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі України: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції (12 березня 2025 р.). Київ: НУБіП України. 2025. 350 с.

Редакційна колегія:

Мельниченко С. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Сердюк М. Є. – доктор технічних наук, професор кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Олюніна С. Л. – викладач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

У збірнику тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції висвітлюються результати наукових досліджень студентської молоді з питань, присвячених євроінтеграційним процесам у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу України. У матеріалах розглядаються виклики та перспективи адаптації галузі туризму в умовах євроінтеграції, інноваційні технології в закладах HoReCa, туристичне країнознавство, організація дозвілля молоді.

Конференція проводиться з метою посилення профорієнтаційної роботи із залучення активної шкільної молоді до навчання в НУБіП України, посилення наукової складової підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» і «Магістр», оприлюднення результатів їх дослідницької роботи, підвищення ефективності, якості наукових досліджень, обміну досвідом і представлення результатів науково-дослідної діяльності, обговорення дискусійних питань та визначення пріоритетів подальшого розвитку науки.

Видання розраховане для здобувачів вищої освіти, дослідників, викладачів, суб'єктів підприємницької діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

© Колектив авторів, 2025

© НУБіП України, 2025